

AT KONFERENCE

2012

Nové drogy

– minimalizace rizik

Ing. Mgr. Vendula Běláčková

Grantová podpora: MV-107776-1/OBV-2011

- 1. Nové drogy: příčiny a důsledky*
- 2. Zkušenosti z terénního výzkumu*
- 3. Legislativa a její dopady*

AT KONFERENCE

2012

1. Nové drogy: příčiny a důsledky

2012 Proč vznikají „nové drogy?“

- *výrobci hledají psychoaktivní látky s podobným účinkem jako OPL, které mohou prodávat beztristně*
- *uživatelé hledají „čisté“ a účinné psychoaktivní látky, které obsahují to, za co chtějí zaplatit (jiné drogy s příměsemi až 90%)*
  - ***Katinony*** (mefedron) – účinky a užívání podobné kokainu, „Coco Chanel“
  - ***Triptaminy a piperaziny*** – halucinogeny
  - ***Syntetické kanabinoidy*** – v trafikách nabízeny těm, co kupují potřeby pro kuřáky marihuany, *SPICE*
  - ***Fentanyly*** – účinky podobné opiátům, „China White“

2012

Kde se berou nové drogy? 3/2011

- výroba v Asii, zahraniční internet: *např.*
www.researchchemicals4u.com
- český internet: www.mnaumnau.cz;
www.mephedron.eu
- Př. ***El Patron, Ex, El Magico – váha, cena X složení ne***

„Produkt je určen pouze pro technické a laboratorní použití. Produkt je zdraví škodlivý a jako takový není určen ke konzumaci lidmi. Odmítáme jakoukoliv odpovědnost za škody, vyplývající z použití produktu v rozporu s jeho účelem!“

- taneční parties, skupiny uživatelů, „psychonauti“
- „Amsterdam shops“ – ***nezkušení uživatelé?***

2012 RIZIKA = neznámá

*Stávající drogy známe cca 100 let, často vyvinuto pro medicínu → známe účinky a rizika, např. **1860 kokain (Merck)**, **1883 heroin (Bayer co.)**, **1938 LSD (Sandos)***

NOVÉ DROGY NEZNÁMÁ

- toxicita, karcinogenita, mutagenita, teratogenita, neurodegenerativní potenciál
- poločas rozpadu / smrtelná dávka / interakce s jinými látkami (alkohol) → **předávkování**

***Př.** Thompson I. a kol: The benzyloperazine (BZP) / trifluoromethylphenylpiperazine (TFMPP) and alcohol safety study, MOH, New Zealand, 2006: úzkost, halucinace, zvracení, migrény, studie předčasně ukončena.*

2012 **Jak snížit škody z užívání NSD?**

*Např. u nelegálních drog výměna jehel apod.,
původně svépomocné programy uživatelů
drog*

- *u internetových drog = internet:*
www.erowid.com
  - *dávkování (rozpětí mezi účinnou a smrtelnou)*
  - *účinky*
  - *varování X složení*
- **diskuse na stránce obchodu www.amsterdamshop.cz**
- **informace o nebezpečných zásilkách: obsah není garantován** *X výrobce může změnit stránku a balení*

2012 Erowid.com – 20 tis. čtenářů

- *Pět hodin po užití drogy mi bylo hrozně špatně, byla mi zima a tekly ze mě galony potu. Po duševní stránce jsem byl v deliriu, tak nějak nekontrolovaně desorientovaný. Začal jsem pátrat na internetu a na Erowidu jsem našel fotku přesně toho, co jsem si koupil, s varováním, že to je jiná látka.“* V diskusi mu další uživatel napsal, že asi po šesti hodinách se může dostat do velmi kritického stavu.
- *„Rychle jsem se oblékl, vzal s sebou ten sáček a vypravil se na metro. V hlavě mi jakoby **vybuchovaly ohňostroje**, a ty návaly pokračovaly i v dalších dnech, **takže se bojím, že jsem si nějak poškodil mozek.**“* V nemocnici ho s extrémně zvýšeným srdečním tepem napojili na přístroje monitorující srdeční činnost a podali mu tisíce léky.
- *„Zbytek už byl na mém těle, aby se s tím vypořádalo, a musím říct, že byly momenty, kdy jsem **měl pocit, že to už nezvládnou.**“*

2012 Nástroje kontroly nabídky

- Mefedron: 40 případů úmrtí
- *Jen ve 2 případech jediná látka, EK12/2010 rozhodnutí, že má být mefedron přidán na seznam zakázaných látek*
- *do té doby **ZÁKAZ** již v17 evropských zemích*
- *různě flexibilní zákony, dle různých úprav (farmakologická vyhláška apod.)*

**JAK ZAREAGUJE
TRH?**

*Nové látky, o kterých víme ještě méně **X***

Jednoduché řešení

Rok	Počet nových sloučenin na evropském trhu
2008	13
2009	24
2010	41
2011	49

2012 **Hlavní rizika a jejich řešení**

Proč neobsahují žádná označení ani dávkování?

- šíření toxikománie → trestný čin
- určené k humánnímu užití → kontrola
  - možná řešení: regulované přípravky se známým obsahem pro dospělé uživatele

X zákon o chemických látkách?

- možné systémové řešení: omezení dostupnosti látek s neznámým obsahem
- dokud nebudou na seznamu OSN, možnost vlastního řešení

- přílohy zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, **celkem 33 nových látek**
- 22. dubna 2011 nabyla účinnost
- policie zadržela majitele sítě *Amsterdam shopů* a obvinila je z šíření toxikomanie (§ 287 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník)
- podobně jako tomu bylo již v minulosti v případech prodeje tehdy legální šalvěje divotvorné v internetových obchodech (NS, 2009)

2.a Zkušenosti z terénního výzkumu – před zákazem

2012 Monitoring v České republice

- těsně před účinností zákazu 33 NSD (duben 2011)
  - monitoring *Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti (agentura Median)* – národní protidrogoví koordinátoři, průzkum internetu a trhu
  - *Centrum adiktologie 1. lf UK a studenti (terénní průzkum)* - Praha, Ostrava, Olomouc, Hradec Králové: zúčastněná pozorování, rozhovory, dotazníky

2012 Terénní průzkum (CA 1. If UK)

Ostrava, Stodolní ulice

- 44 osob za hodinu zúčastněného pozorování
- obtížné navázat kontakt s cílovou skupinou (nakupovali „klíčenky“ nebo „trávu“)
- 2 obchody ve Stodolní ulici (Amsterdam shop a Smile shop)

Praha 3, Žižkov a Na Poříčí (Amsterdam shop)

- obchod v blízkosti škol (mladí a velmi mladí experimentátoři)
- v Praze poměrně krátce – neznámé
- na rušné ulici bez povšimnutí

Olomouc (kontakt s K-Centrem)

Hradec Králové (xSmile shop)

2012 Prodejci a produkt – žena a varování

- *Na dveřích visí výzva, že hledají **prodavačku** (explicitně „prodavačku“ - je pravděpodobné, že tyto obchody záměrně zaměstnávají jen ženy). Naopak všichni zákazníci, které jsem pozoroval, byli muži.*
- *„Po následném naléhání pouze přiznala, že nejvíce se prodávají výrobky umístěné v horních poličkách - **Ex, El Padrino, Rotterdam.**“ = extáze, pervitin, marihuana*
- *“No já sem si vzal ten Triangle, to mě prodavačka **varovala**, že opatrně, takže to bude asi troche silnější,” začíná mluvit mladík v černém tričku nalevo, ikdyž mi úplně neodpovídá na otázku.“ (21. 4., Praha 3; je to dobře nebo špatně?)*

- Kdo jsou nebo byli uživatelé nových syntetických drog?

2012 Nové syntetické drogy v ČR

- NMS s agenturou Median – průzkum u uživatelů internetu, 1091 respondentů ve věku 15–34 let,
- **56,3 %** uvedlo užití konopných látek někdy v životě (**26,6 % LYP** – v GPS 15 %, *tj. asi 1/2*)
- respondenti v **7,3 %** uvedli zkušenost s užitím pervitinu anebo amfetaminů (**2,4 % LYP**), **7,9 % LSD** (**4,1 % LYP**)
- **5 %** nové syntetické drogy
  - 80 % v posledním roce; 50 % jednorázově; měli větší zkušenost s nelegálními drogami
- **Polsko**: 8 % 16 – 18 letých studentů LYP konopí, 12 % LYP „legal highs“
- **UK**: MixMag LYP cannabis 70 % vs. 8 % in GPS / LYP 20 % mephedrone (pokles z 50 %) / LYP 15 % „**mystery powder**“

2012 *Typologie zákazníků*

1) psychonauti a experimentátoři

- *na tanečních parties*
- *vyhledávají nové zážitky*

2) mladí a velmi mladí experimentátoři

- *obchody buď neměly žádné omezení dle věku, nebo v nich nakupovali ti, co vypadali nejstarší*

3) problémoví uživatelé

- *dle vnějších znaků a sdělení pracovníků*

4) cizinci

- *v Ostravě Poláci, v Praze z okolních hotelů*

5) zvědavci a další zákazníci

- *muži středního věku, skupinky a další*

2012 1) mladí a velmi mladí zákazníci

- *„Nejhorší na tom je, že devadesát procent jejich návštěvníků sou čtrnáctiletý děcka, takový ty kluci v hopperskejch kšiltovkách, co jdou rovnou ze školy...“*
– obchodník v okolí AmShopu na Praze 3
- **prvouživatelé:** *„A zkoušeli jste taky jiné drogy z té nabídky?“ „Jiný ne, akorát nějaký tablety, co maj v tý Kamenický, to je jako extáze“ „Měl jsi někdy tu nelegální extázi?“ „To ne, tu jsem neměl.“ „Nebo jinou nelegální drogu než trávu?“ „Jenom tu trávu no.“*
→ první omamná látka (s vyj. alkoholu a marihuany)

2012 2) problémoví a pravidelní uživatelé

- *„Klienti tam chodili - na zkoušku skoro všichni, někteří tam pak chodili pravidelně. Sice všichni říkali, že pervitinu se to nevyrovná, ale lákala je na tom **nízká cena** (200 Kč za váženého 0,2 gramu) a neomezená dostupnost, která přišla vhod, když zrovna třeba nebyl k mání pervitin.“ – pracovník K-Centra*
- terapeut v Ostravě popisuje klienta, který se přes tyto látky vrátil k pervitinu
- *„A nebo měli a je to, když někdo nemá. To tyhle taky, že chtěli koupit, že někdo neměl, že prej byl ve škole nebo co. (21. 4. Praha 3)*

→ dostupnější a levnější produkt

2012 **Legální drogy = nárůst poptávky?**

a) představa, že takto legální látky jsou méně rizikové než ty, které jsou dostupné na nelegálním trhu

- “No, že to je legální, tak to asi nebude tak špatný.” „Já si myslím, že tohle tak neškodí [jako pervitin].”

b) zájem o tyto látky z důvodu jejich objektivně vyšší kvality a čistoty, než na nelegálním trhu

- „No pervitin jsem nezkusil, ale asi je lepší ta kvalita. Když si člověk koupí perník, tak tam asi nikdy není to, co tam má být úplně.”

2012 **Legální drogy = nárůst poptávky?**

c/ negativní reakce veřejnosti vůči prodeji, byť legálních, omamných látek

- *“Já se ptám té prodavačky, k čemu to jako je, a ona říká, že k ničemu, tak jí říkám, proč to tady teda prodáváte, když je to k ničemu?”*
- *„To ti ještě řeknu, jak tam měli ceduli PŘIJMEME PRODAVAČKU, tak jsem jim to tam škrtnul fixou a připsal jsem DROG, PŘIJMEME PRODAVAČKU DROG.”*
- Přichází další skupinka třech kluků okolo 25 let a jedné dívky. První dva vstupují, druhý jí říká: „Já se tam jsu podívat, jsem tam nikdy nebyl.“ „*Já tam nejdu,*“ opáčí zhnuseně dívka.

2012 **Legální drogy = nárůst poptávky?**

dl distancování zákazníků od identity uživatele omamných látek

- „A podle čeho si vyberete, co si máte koupit?“
„No asi podle toho, co se mi bude hodit na klíče.“
- „Ahoj, můžu se zeptat, co jste si právě koupili?“ . „Nic, trávu“ směje se dívka v zelené vestě. „A můžu se zeptat, jaký s tím máte zkušenosti?“ Skupinka se prakticky nezastavuje, jeden mladík dodává: „My to nebereme, to ona,“ se smíchem ukazují na druhou dívku, která vychází z obchodu poslední a zapíná si tašku. „A je to pěkná sračka,“ dodává další.

- *„Jinak mi ten kluk, co to tady má, říkal, že až to zakážou, že **obmění sortiment** a že otevře znova prostě...“*
- **21. 4. 2011:** *„Vyndá z auta nejdřív menší modrý plastový pytel a potom dvě malé, napohled těžké, klidně pětakilové krabice. Zavře zadní dveře auta a odnese je dovnitř obchodu. Vrací se a nese s sebou velký modrý zálesácký vak, který je úplně plný. Položí si ho před dvířka a z pickupu tentokrát vyndá skleněné pláty, které tvarem odpovídají vitrínkám, které jsou v podniku na vystavování zboží a svázaní lišty. Myslím si, že bude chtít vyměnit vitríny, aby na těch původních nezůstaly žádné stopové prvky.“*

2.b Zkušenosti z terénního výzkumu – po zákazu

Nové drogy 6 měsíců po jejich zákazu

- **Amsterdam shop – stacionární obchody:**
1 v Českém Těšíně, servisní linka v Ostavě
- **Amsterdam shop na Facebooku:** *„Už máme před sebou posledních pár dní zářijové soutěže, tak kdo nechce propásnout výhru, ať okamžitě nakupuje !!! Hrajeme o poukaz na další nákup !!!“*
- **Amsterdam shop online:** *„vozíme jen do Maďarska“ x registrace a nákup El Padrino bez problémů*
- www.amsterdam-shop.forum: *Page not found*
- *A co další internetové obchody?*

Internetové obchody rok po změně **(Kmetonyová, 2011)**

- 1) Růst počtu internetových obchodů s novými drogami** (vznik 16 nových obchodů, následně přibylo 6 nových obchodů)
- 2) Vznik nových produktů**
  - **Alternativy zakázaných látek** (Modifikovaný mefedron)
  - **Nové chemické substance** (JWH-210, JWH-203, 3-FMC, aj)
- 3) Produkty s neznámým obsahem stále v prodeji**
- 4) Prodej nelegálních látek** (Mefedron, Methylon aj.)
- 5) Země původu – přesun z Čech do zahraničí**
  - 1 monitoring – **ČR u 88% obchodů**
  - 2 monitoring – **ČR u 84% obchodů**
  - 3 monitoring – **ČR u 64% obchodů**

2012 „Nový mefedron“ (Kmetonyová, 2011)

- mnaumnau.cz

02/2011

04/2011

10/2011 – 02/2012

Mefedron přidán na seznam zakázaných látek

2012 Uživatelé po zakazu NSD?

a) Mladí a velmi mladí uživatelé

→ internetové obchody dostupné, **stále aktuální**

b) Problémoví uživatelé

→ dostupnost se omezila X výskyt **syntetického fentanylu**

c) Rekreační uživatelé a experimentátoři

→ **kvalitnější látky zůstávají (?)**

„Už dlouho jsem neslyšel, že by klient tak básnil o nějaké droze, jako o tom mnau mnau, a to bylo někdy v listopadu“ (terapeut, Ostrava) – **krátký, jemný účinek, náhražka kokainu**

→ internetové obchody dostupné, **stále aktuální**

NOVÁ TYPOLOGIE UŽIVATELU DROG?

BUYING DRUGS ONLINE AND LEGAL HIGHS

24%

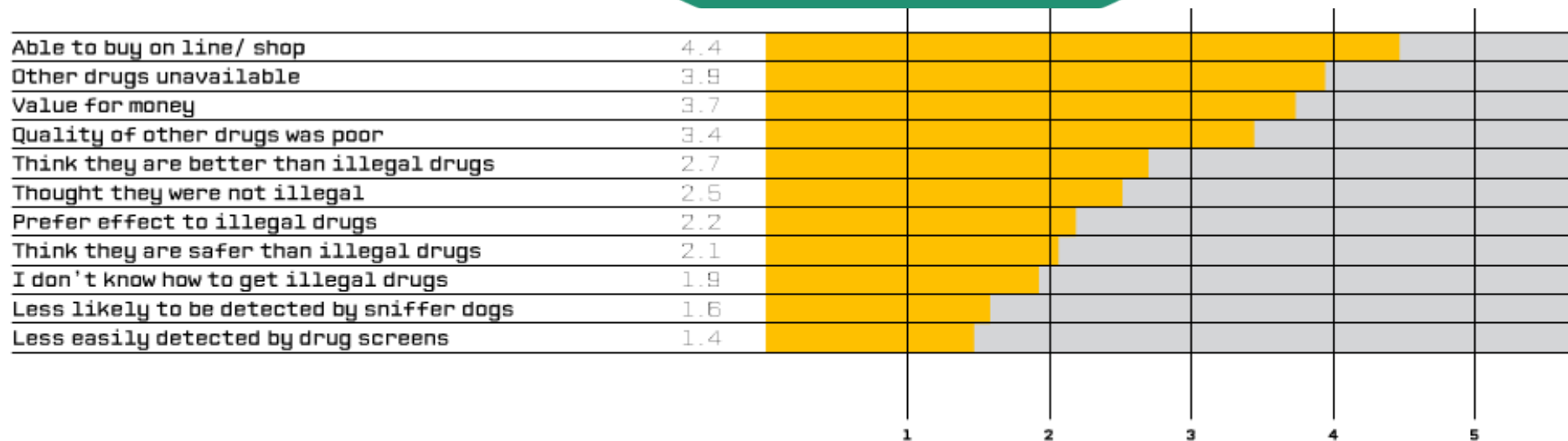
of respondents had ever bought drugs from the internet

9.8%

had bought drugs from the internet in the last 12 months

20%

had ever bought 'research chemicals' or legal highs

Mean [1 no influence to 7 large influence]

3. Možnosti drogové politiky při snižování škod z užívání NSD

2012 Existují jiná řešení?

- zákaz prodeje osobám **mladším 18 let** (internetový prodej zakázán)
- na obalu jsou uvedena **složení a veškerá rizika** a nesmí chybět varování.
- zákaz zboží otevřeně **propagovat**
- **reklama nesmí být zaměřena na nezletilé a zobrazovat je**
- nesmí se navozovat dojem spojitosti mezi užitím látky a **zlepšováním** fyzické kondice, společenského úspěchu nebo zlepšením zdravotního stavu
- reklama **nesmí navádět** k nestřídmému užívání
- výběr spotřební daně, aby látky **nebyly levnější** než na černém trhu

2012 Existují jiná řešení?

- zákon č. **110/1997 Sb.**, o potravinách a tabákových výrobcích
- zákon č. **40/1995 Sb.**, o regulaci reklamy,
- zákon č. **379/2005 Sb.**, o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.
- vyhláška č. **344/2003 Sb.** a dále vyhláška č. **467/2003 Sb.**, o používání tabákových nálepek při značení tabákových výrobků
- zákon č. **353/2003 Sb.**, o spotřebních daních

Polská SLD navrhovala regulovat NSD jako trh s alkoholem, křesťansko-demokratická strana navrhla postup jako u farmaceutik (Malczewski, et al., 2010).

- ***PREVENCE?***

- *co jsou legální drogy?*
- *co je vlastně v pytlíčku?*
- *jaké je riziko užití neznámé látky?*
- *varování před konkrétními látkami jejich propagací?*

• ***HARM REDUCTION?***

- ***jaké je riziko opakovaného a pravidelného užití neznámé látky ve velkých dávkách?***
- ***nižší cena – méně riziková forma aplikace NEBO kratší účinek – více aplikací?***
- ***Informace o konkrétních látkách a EWS?***
- ***raději nelegální drogy?***

• **LÉČBA?**

- *nová droga je také droga?*
- *pozor na „substituční léčbu“*
- *skrytá populace bez otevřené drogové scény*
- *nové skupiny uživatelů drog?*

Uživatelská fóra a databáze

www.bluelight.ru

www.erowid.com

Google, Wikipedia, blogy apod.

Strukturované informace

www.psychonautproject.eu

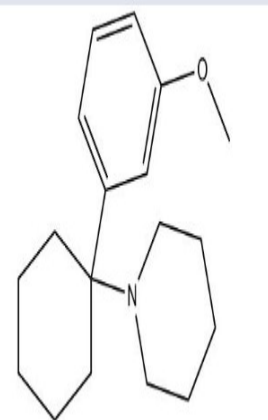
- [Technical reports](#)

RedNET Project

- [Newsletter](#)

Prostor pro službu v České republice?

Compound : 1-(1-(3-Methoxyphenyl)-cyclohexyl)-piperidin.HCl, >99% (HPLC)

1-(1-(3-methoxyphenyl)cyclohexyl)piperidine

Description : Psychedelic Dissociative

Dosage : 4-12mg+ (not higher tested yet)

Administration : p.o., i.m. appears to work well too

Duration : ~4.5h +/-1h depending on dosage; after-effects not included

Typical course : First effects at 30', strong onset at 1h, peak at 2h, sudden drop at 3h

A recent reference experiment with 6mg PCP yielded the usual effects, they were comparable to 8mg or 10mg 3-MeO-PCP (depending on which effect lacks this unique "window of transcendence" of its 3-MeO cousin. Note: data given from a non-tolerant, single subject with an average sensitivity to PCP).

Still being a dissociative, it shares many properties of the traditional psychedelics like introspection, self-reflexion, lucidity, empathy, CEV/OEV etc.

I'm sure the thread will grow on this new(re-) found holy-grail. Some!

Last edited by Solipsic: 02-11-2009 at 07:45.

- vedle „**klasických drog**“ jsou na trhu nyní **již na stálo** také ty „**nové syntetické**“
  - neznámá rizika
  - neznámé složení
  - jsou dostupné úplně všem...
  - v čase se může měnit jejich popularita
- **svépomoc** vs. poptávka po „**strukturované/ověřené**“ informaci, ověřené z různých zdrojů (EWS, uživatelé, diskuse, výzkum apod.)
- média, prevence, harm reduction i EWS nástroje mohou přispět k **propagaci** těchto látek
  - nestrkat hlavu do písku
  - znát zdroje informací

AT KONFERENCE

2012

Děkuji za pozornost!

belackova@adiktologie.cz